

i ben segur no pas impracticable. El nom del *sapo* és molt possible que vingui d'una onomatopeia *sap'* o *tsap'* (vasco-arag *zapo*), que expressa el so de l'animal en caure de pla damunt l'aigua; no es pot descartar la idea que la mateixa onomatopeia pogués expressar la idea del qui xipolleja o petja fortament amb uns esclops o uns sabatots primitius: fer xip-xap, castellà *chapotear*, *chapalear*, llgd. *chapoutà*, portugues *chapinbar*, fr. dial. *chapoter*, tot significent el mateix; comparem de més a més els diversos sentits del cast. *zapatear*, i dels cast. dial. *zapada* 'caiguda',¹⁴ *zaparrada*, *zapalastrada* (i tots els derivats i afins que aplego en els articles SAPO i CHAPOTEAR del DCEC).

Així mateix hi ha el basc *zapino*=cast. CHAPIN¹⁵ 'tapí', amb tota la família de mots estudiada en aqueix altre article; sense oblidar que hi ha encara bisc. *zapalau* i guip. *zapaldu* 'axafar', *zaplatu* 'bufetejar' i *zaplada* en dialectes bascos ('bufetada' bisc. i anav., 'pas, camellada' bisc.),¹⁵ amb el qual va certament el mos-sàrab *chifláta* «çapatazo en el agua» (PAlc) i les altres formes aplegades a l'article CHIFLA d'aquella obra. En total aquesta idea resta encara un poc vaga, però de cap manera es pot dir, sinó tot al contrari, que se sostingui menys bé que les dues etimologies orientals²⁵ afavorides fins ara.

DERIV: *Sabat* hapax de 1388 (DAG i avui Lluçmajor, AlcM) *Sabatada* *Sabatall* o *sabadall*, CastPna. 'joc de xiquets en el qual es tiren cops de pilota a l'esquena' (cf. *sabatada*, cast *zapatazo*, 'cop violent') com ho mostren les dues variants es tracta d'una combinació infantil de *sabatada* amb *ceba* d'all (barc vulgar *et donaré una ceba* 'et pegaré un revés'). *Sabatam* *Sabatasses* 'calçasses, home flac, decaigut'; i *sabanasses* a Calceit per encreuament amb *benet* (cf. el barc vulgar *banau* < *benet* × *babau*) *Sabatejar*

Sabater: per a documentació antiga, V. supra Avui *sabater* és la denominació que s'estén a tot el domini, fins als Pirineus: un *sabatè* a Formiguera (1960). A Tortosa és nom d'un bolet: «no faran morir de mal de ventre, però qui 'ls taste tindrà bona galèpia; negres de damunt, i de baix, rojos i grocs» i «*sabaters* *faixats*: negres de damunt i rojinosos de baix; tenen lo punxó llarg, i al mig del punxó, com un sacsonet». Com a adjectiu valencià *sabater* significa familiarment 'toix, que ho fa tot malament' i *sabatera* es diu de les olives que prenen mal sabor en adobar-les en salmorra (Valor-Giner, c 1955).

Sabateria [1242]: «dicta tabula est ad *sabateria*» ross. a. 1242; «in *sabateria*, in villa Perpiniani» a 1264 (InvLC); «ordenaren que les carreres que són cubertes o escurides, així com la draperia --- e la *çabateria*, totes estien lo terç descubertes de nuyt et de dia ---», doc. de 1322 del Mostassaf de València (veg resta del text a *esmerç*, *ESMERÇAR*). *Sabatera* És nom d'un bolet, *Polyporus pes-caprae* Fr. ex. Pers, nom a comparar amb el tort. *sabater* supra, usual al Montseny, Guàrdies i Selva (Font i Quer, *Mem Acad Ci Bna* xxxii, xii, 15) que no deu ser gaire diferent de la gírgola de castanyer (puix que a Viladrau és el *Polyporus*⁶⁰

frondosus). el nom li deu venir de la forma comparable a la d'una pota de cabra, com s'anomena en llatí.

D'altra banda *sabateres* s'anomenen a tots els pobles de Cardós i Vall Ferrera una mena de bigues, que descriu en BDC xxiii, 307; també a la Vall d'Aran,¹⁶ i a Sort i Borén (BDC xx, 307); a Arcavell me la descriu com «la biga que va a la intersecció entre la teulada i la paret lateral» (1937), a Fontjanina com «la biga lateral i més baixa de la teulada de les bordes» (1957); veg més dades en Kruger, *Hochpyr*. A, II, 84; en l'arag. d'Ansó i Fago *zapateras* «les bigues al llarg dels murs laterals» (Bermann, *Grenzgebiet Nav-Ar*, 15). Denominació que s'inspira en una comparació de forma amb certs calçats, car Moll (BDC xxiv, p. 6 sep) en el seu treball sobre la sinya cita com a nom de bigues fr. *poulaine*, val. *polaina*, mall. *polena*, cast. *zapato*

Sabaterada *Sabateratge* *Sabaterenc* *Sabateresc* *Sabateret* *Sabateró*

Sabateta *Sabatilla* [Lab 1840, DfA], usual tant en el Prnc, com a Mall i no hi ha raons serioses per considerar-lo castellanisme, com diu AlcM, puix que *-ill*, *-illa*, és també sufix catalaníssim; al contrari és segur que els seus concurrents *ximela* i *babuixa* són castellanismes, segons totes les proves fonètiques i històriques, de manera que aquesta és la denominació més pura de la cosa en la nostra llengua; com a nom d'un melindro DAG *Sabatina* *Sabató* (S xviii, DAG), *-tona* *Sabatot* *Ensabatarse*; *ensabatat* *Sabat* per a 'esclop' és gallicisme intolerable i ridícul. En francès se'n derivà *saboter* 'treballar inacuradament' [1842], cf. un oc ant. *sabotar*, *samb-*, tr. «faire tournoyer, secouer, [i notem:] ébranler» admès en el PDPF; d'aquell, els nostres *sabotatge* i *sabotejar*

Hi ha hagut una variant *xabata*, que trobem almenys usada com a denominació d'un adminicle de corrioles (cf. *sabata* 'fre de la roda d'un carro') «per un pern y *xabata* per la curriola del pou», comptes de manyà Bna 1831 (DAG) la *x-* per contaminació de *xaveta*. D'aquí, per encreuament amb *soc* 'esclop': *xaboc* 'sabata amb sola de fusta' Olot, que AlcM cita amb una cançó tòpica olotina (i a Pineda?); no crec que sigui manlleu del fr *sabot* (com AlcM) Creació ocasional en una cobla popular comunicada al DAG des d'Igualada el 1860. «Per la rambla 't passejaves / ab samarrics-xamarrocs» o sigui vestit amb *xamarra* (SAMARRA) i calçat amb *xabocs*

¹ Segons Gonçalves Viana (RLus. I, 283) el port. *sapata* es percebria com a augmentatiu del normal *sapato*. Això suggereix la idea que en cast-port *çapato* es vagi extraure de *çapata* en qualitat de diminutiu melioratiu. Però això se'ns fa dubtós pensant en el que passa en àrab, on només tenim documentat el masculí *sabbât*; car en àrab l'oposició entre *sabbât* i un *sabbâta entraria gramaticalment en la categoria de l'oposició entre el nom d'espècie i el nom d'unitat, per tant l'àrab *sabbât* es pogué extraure allí secundàriament de *sabbâta. D'altra banda, com que en cat-oc-fr-it. només es troba la forma femenina —que és un fet, i fet cabdal— el valor